

З урахуванням того, що відбувається в світі зараз, із урахуванням всієї глибини економічних і політичних потрясінь, дуже складно спрогнозувати нову розстановку сил. І для України важливо не тільки мінімізувати негативні впливи світової фінансової кризи, але й постаратися знайти своє адекватне місце в кризовій ситуації.

1. Аванесова І.А. Оцінка кредитної діяльності банку //Фінанси України. №6. – 2005.
2. Луців Б. Грошово-кредитна політика держави та інвестиційна діяльність банків // Фінанси. Податки. Кредит. - №10. – 2001.
3. Петрук О.М. Банківська справа: Навч. Посібник / За ред.д.е.н., проф. Ф.Ф.Бутинця. – К.: Кондор.,2004.
4. Романишин В.О., Уманців Ю.М. Центральний банк і грошово-кредитна політика: Навчальний посібник. –К.:Атіка, 2005.
5. www.bank.gov.ua – сайт Національного банку України.

АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ТРАНСФОРМАЦІЇ АГРАРНИХ ВІДНОСИН

Самусь А.І., викладач КІСумДУ

В Україні питання ефективного державного управління земельними ресурсами досліджено не достатньо, на відміну від зарубіжних країн, де функціонують розвинені ринки земель та відпрацьовані конкретні важелі державної регулятивної аграрної політики.

Україна прагне здійснити інтеграцію до європейського економічного простору на засадах партнерства і взаємовигідного співробітництва, маючи для цього об'єктивні передумови.

Тому чим менш інертною до конструктивних перемін буде аграрний сектор України, тим активніше пройдуть процеси гармонізації суспільних відносин у всіх сферах життя.

Який же рівень державного впливу на розвиток аграрних відносин в країнах Європи?

Так в Англії земельні угіддя формально належать королівській сім'ї, але права на володіння землею вільно продаються. Угіддя, що були продані для виробництва сільськогосподарської продукції, не можуть використовуватись для будівництва. Законодавство Англії забороняє власникам землі продавати її іноземцям.

Законодавство Німеччини забороняє подрібнення селянських господарств і земельних ділянок при зміні власників. Проводиться державний контроль за операціями, пов'язаними з відчуженням, купівлею і продажем ділянок. Законодавство віддає перевагу інтересам орендаря. Орендар після викупу землі 20 років не має права вільно її продавати. У виняткових випадках при продажу викуплених земель різниця між ціною купівлі й продажу переходить державі.

В Угорщині створено Державний земельний фонд, який викупує земельні ділянки у громадян, що одержали їх у держави в результаті роздержавлення земель (паї) і не мають змоги на них працювати, та сільськогосподарські угіддя в заставі. Продаж сільськогосподарських земель іноземним особам без громадянства заборонено.

Закони Італії забороняють продаж одержаних безоплатно земельних ділянок протягом 30 років.

Операції з купівлі; продажу, здавання в оренду земельних ділянок у Франції контролюються органами влади, при цьому суми орендної плати навіть на приватній землі встановлюють державні адміністративні органи.

У країнах Європейського союзу в результаті жорсткого державного регулювання ціни на землю в сільській місцевості набагато нижчі в порівнянні з цінами в містах. Так, у Франції ціна одного гектара орної землі становить 3200 євро.

У Болгарії, Угорщині, Чехії, Словачії, Румунії і в Балтійських країнах зроблені перші кроки щодо формування земельного ринку, упорядкування розмірів землеволодінь різних форм господарювання. Повсюди за винятком Югославії, обмежені розміри ділянок, які знаходяться у приватній власності. Забороняється продаж сільськогосподарських земель іноземцям.

Всі країни ЄС дотримуються політики необхідності захисту вітчизняного виробника і споживача та забезпечення рентабельного ведення сільськогосподарської діяльності. У зв'язку з цим в країнах ЄС застосовують не кількісний (площа сільгоспугідь чи ріллі), а якісний критерій розміру ферм.

В Євросоюзі за одиницю виміру величини ферми прийнято 1200 євро стандартного валового доходу, що приблизно дорівнює вартості продукції з 1 га, або на голову худоби за мінусом витрат на виробництво цієї продукції. Тобто, збиткових підприємств, як таких, в країнах ЄС не існує.

За даним критерієм розмір середньостатистичної ферми в ЄС варіює від 121,1 до 7,3, а середній розмір становить 32,7 одиниць. Причому в більшості країн ЄС переважають дрібні ферми. Відносно вели-

кими за обсягами землекористування та стабільно функціонуючими структурами в сільському господарстві відзначаються Угорщина, Чехія та Словаччина. За обсягом землекористування серед країн членів ЄС лідирує Словаччина, де цей показник становить 550,9 га. Найменші площі сільськогосподарських угідь припадають на ферму в Греції — 6,34 га.

Ферма в середньому по країнах ЄС являє собою майновий комплекс вартістю 276 847 євро, в структурі якого найбільшу питому вагу займає земля та багаторічні насадження — 53,4%, тоді як приміщення і споруди — 15,5%, машини і обладнання — 10,6%. Середньостатистичною фермою ЄС за 2004 р. було вироблено рослинницької та тваринницької продукції на суму майже 62 тис. євро, що в розрахунку на один гектар сільськогосподарських угідь становило 1804 євро, тоді як в Україні відповідний показник становив лише 220 євро.

Висока урожайність сільськогосподарських культур залежить від низки факторів, серед яких першочерговими є обсяги внесення мінеральних та органічних добрив і дотримання оптимальної структури посівних площ.

Україна володіє вагомим ресурсним потенціалом для виробництва сільськогосподарської продукції. Площа сільськогосподарських угідь становить 41,85 млн га, або близько 70% території держави. Площа ріллі становить 32,1 млн га, або майже 80% сільськогосподарських угідь. За обсягом орних земель Україна перевищує відповідні показники в низці країн ЄС, наприклад, Великобританії — у 5,1 раза, Польщі — 2,3 раза, Австрії — 24 рази, Швейцарії — у 83 рази.

Раціональна структура землекористувань значною мірою визначається обсягом площ під кормовими культурами. Екологічно збалансованими вважаються землекористування, в яких частка сіножатей, пасовищ та лісових насаджень становить від 30 до 50%. Середня частка кормових культур у структурі сільськогосподарських угідь по країнах ЄС становить 39,3%, а в Ірландії, Словаччині та Люксембурзі кормові культури займають від 70,0 до 90,5%. В Україні частка кормових культур у структурі сільгоспугідь у 2006 р. становила менше 16%.

Рентабельність сільськогосподарських підприємств значною мірою визначається рівнем державної підтримки. Не зважаючи на трансформацію форм підтримки фермерських господарств в країнах ЄС (переходу від дотацій за обсяги сільськогосподарських угідь, поголів'я худоби, обсяги виробництва до виплат на одне фермерське господарство та на розвиток сільських територій), розміри допомоги є значними. В окремих розвинутих країнах світу частка державних витрат дорівнює, або навіть перевищує, внесок сільського господарства у

ВВП. Наприклад, в Австрії ці показники становлять відповідно 2,3 і 2,0, Фінляндії — 5,0 і 4,1. В Україні за 2005 р. ці показники співвідносилися як 0,5 і 11%. В аграрному секторі застосовується сучасна техніка, впроваджуються нові технології, які враховують екологічне навантаження на довкілля. Отже, світовий досвід підтверджує, що вироблення науково-обгрунтованої стратегії державного регулювання економіки, в т.ч. аграрних відносин, потребує аналізу еволюції політичних, правових, економічних відносин.

Як засвідчив аналіз зарубіжного досвіду, важливими чинниками прибуткової діяльності аграрного сектору є рівень впровадження у виробництво сучасної техніки та технологій, забезпечення оптимального балансу поживних речовин у ґрунті, дотримання оптимального співвідношення екологічнобезпечного землекористування, дієвості організаційно-економічного регулювання. Тобто, ні розміри землекористування, ні приватна власність самі по собі не забезпечують високої ефективності, яка можлива лише за умов системної взаємодії всіх чинників.

Прийняття України в СОТ слід розглядати як новий етап в розвитку аграрних відносин. Що ж варто запозичити Україні, враховуючи зарубіжний досвід?

1.Бойко Л. Розмір землекористувань сільгосп підприємств у системі чинників ефективності господарювання // Землевпорядний вісник.-2008.-№6.-с.62-64

2.Шарий Г., Микитенко Ю, Банна Т. Складові концепції державного регулювання і розвитку ринку земель // Землевпорядний вісник.-2008.-№1.-с.16-24.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В РИНКОВИХ УМОВАХ

Горбуленко Я.М., магістрант СумДПУ ім. Макаренка А.С.

Конкурентноспроможний навчальний заклад – це навчальний заклад середньої освіти, який здатний функціонувати в ринкових умовах життєдіяльності суспільства і виконувати соціальне замовлення по закладенню основ формування спеціалістів (фахівців) європейського типу, організаторів і виконавців сучасних індустріальних і гуманітарних технологій та повноцінних громадян України.